

ningen van mogen en behooren, die der zedelijke en die der rechtelijke, naar haar *objectieve* zijde zich verhouden als twee *secante* begrippen. Hun sferen vallen toch gedeeltelijk buiten, maar ook gedeeltelijk in elkander. Zij vallen *in* elkander, zij snijden elkander voor zoover zij beide, zij het ook ieder op hare wijze, gedragsregelen zijn voor handelingen in betrekking tot anderen, waarmee zekere elementaire belangen gemoeid zijn. Zij vallen *buiten* elkander, voor zoover eenerzijds en wel op het gebied der *zedelijkheid*, die normen liggen welke gedragsregelen zijn en voor ons eigen somatisch-psychisch bestaan en voor handelingen in betrekking tot anderen waarmede *minder* elementaire belangen zijn gemoeid en voor zoover anderzijds en wel op het gebied van het *recht* en die normen liggen waarbij ook zelfs van een ethisch minimum geen sprake is en die welke, zij het ook bijkomstig, met de gedragsregelen van het positieve recht, als *dwangregelen* zijn verbonden.

Tevens bleek, dat het geheel der normen der beide ordeningen naar haar *subjectieve zijde* zich verhouden als twee *incidente* begrippen. Het geheel der normen voor de rechtelijke gezindheid of der *iustitia particularis* en de met deze samenhangende rechtsplichten, valt, als onderdeel der *iustitia generalis*, binnen het geheel der normen voor de zedelijke gezindheid, of de met haar samenhangende zedelijke plichten.

Als resultaat der benadering van het probleem in den logischen weg, mag dus worden vastgesteld, dat op de vraag der verhouding van zedelijkheid en recht niet één maar twee antwoorden moeten worden gegeven. Denkt gij u toch de beide ordeningen van mogen en behooren naar hare, in den straks genoemden zin,